Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

19. září 2018 *

„Řízení o předběžné otázce – Sociální politika – Směrnice 2000/78/ES – Rovné zacházení v zaměstnání a povolání – Článek 2 odst. 2 – Zákaz diskriminace z důvodu zdravotního postižení – Kolektivní smlouva o sociálním zabezpečení – Dočasná doplňková podpora vyplácená bývalým civilním zaměstnancům spojeneckých ozbrojených sil v Německu – Zastavení výplaty této podpory v případě, že dotyčná osoba splní podmínky nároku na pobírání předčasného starobního důchodu poskytovaného osobám se zdravotním postižením na základě zákonného důchodového pojištění“

Ve věci C-312/17,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Landesarbeitsgericht Hamm (zemský pracovní soud v Hammu, Německo) ze dne 28. března 2017, došlým Soudnímu dvoru dne 29. května 2017, v řízení

**Surjit Singh Bedi**

proti

**Bundesrepublik Deutschland,**

**Bundesrepublik Deutschland in Prozessstandschaft für das Vereinigte Königreich von Großbritannien und Nordirland,**

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení L. Bay Larsen, předseda senátu, J. Malenovský, M. Safjan (zpravodaj), D. Šváby a M. Vilaras, soudci,

generální advokátka: E. Sharpston,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za německou vládu T. Henzem a J. Möllerem, jako zmocněnci,

– za Bundesrepublik Deutschland in Prozessstandschaft für das Vereinigte Königreich von Großbritannien und Nordirland B. von Buchholz, Rechtsanwältin,

– za Evropskou komisi D. Martinem a M. Kellerbauerem, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: němčina.

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 29. května 2018,

vydává tento

## Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 2 odst. 2 směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání (Úř. věst. 2000, L 303, s. 16; Zvl. vyd. 05/04, s. 79).

2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi Surjitem Singh Bedim a Bundesrepublik Deutschland (Spolková republika Německo) a Bundesrepublik Deutschland in Prozessstandschaft für das Vereinigte Königreich von Großbritannien und Nordirland (Spolková republika Německo vykonávající v zastoupení práva Spojeného království Velké Británie a Severního Irska) ve věci zastavení výplaty dočasné doplňkové podpory stanovené kolektivní smlouvou v případě, že dotyčný splní podmínky nároku na pobírání předčasného starobního důchodu poskytovaného osobám se zdravotním postižením na základě zákonného systému důchodového pojištění.

### Právní rámec

#### *Unijní právo*

3 Podle bodů 8, 11 až 13 a 15 odůvodnění směrnice 2000/78:

„(8) Hlavní zásady zaměstnanosti pro rok 2000, schválené Evropskou radou v Helsinkách dne 10. a 11. prosince 1999, zdůrazňují nutnost podporovat trh práce, který by byl příznivý vůči sociální integraci vypracováním komplexního svazku politik zaměřených na boj proti diskriminaci skupin, jako jsou zdravotně postižené osoby. Zdůrazňují také potřebu věnovat zvláštní pozornost pomoci starším pracovníkům za účelem zvýšení jejich podílu mezi výdělečně činným obyvatelstvem.

[…]

(11) Diskriminace na základě náboženského vyznání nebo víry, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace může ohrozit dosažení cílů Smlouvy o ES, zejména dosažení vysoké úrovně zaměstnanosti a sociální ochrany, zvyšování životní úrovně a kvality života, hospodářské a sociální soudržnosti, solidarity a volného pohybu osob.

(12) K tomuto účelu by měla být v celém Společenství zakázána jakákoli přímá nebo nepřímá diskriminace na základě náboženského vyznání nebo víry, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace v oblastech zahrnutých touto směrnicí. Tento zákaz diskriminace by se měl vztahovat také na státní příslušníky třetích zemí, avšak nepokrývá rozdíly v zacházení založené na státní příslušnosti a nedotýká se ustanovení o vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí a o jejich přístupu k zaměstnání a povolání;

(13) Tato směrnice se nevztahuje na systémy sociálního zabezpečení a sociální ochrany, jejichž dávky nejsou považovány za odměnu ve smyslu přikládaném tomuto výrazu pro účely použití článku 141 Smlouvy o ES, ani na jakýkoli druh platby státu, jejímž účelem je poskytnutí přístupu k zaměstnání nebo zachování zaměstnání.

[…]

(15) Posouzení skutečností, které vedou ke zjištění, že došlo k přímé nebo nepřímé diskriminaci, náleží vnitrostátním soudním nebo jiným příslušným orgánům v souladu s vnitrostátním právem nebo zvyklostmi. Ty mohou zejména stanovit, že nepřímá diskriminace může být zjištěna jakýmikoli prostředky včetně statistických údajů.“

4 Článek 1 této směrnice stanoví:

„Účelem této směrnice je stanovit obecný rámec pro boj s diskriminací na základě náboženského vyznání či víry, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace v zaměstnání a povolání, s cílem zavést v členských státech zásadu rovného zacházení.“

5 Článek 2 odst. 1 a 2 uvedené směrnice stanoví:

„1. Pro účely této směrnice se ‚zásadou rovného zacházení‘ rozumí neexistence jakékoli přímé nebo nepřímé diskriminace na jakémkoli základě uvedeném v článku 1.

2. Pro účely odstavce 1 se

a) ‚přímou diskriminací‘ rozumí, pokud se s jednou osobou zachází méně příznivě, než se zachází nebo zacházelo nebo by se zacházelo s jinou osobou ve srovnatelné situaci na základě jednoho z důvodů uvedených v článku 1;

b) ‚nepřímou diskriminací‘ rozumí, pokud by v důsledku zdánlivě neutrálního ustanovení, kritéria nebo zvyklosti byla osoba určitého náboženského vyznání nebo víry, určitého zdravotního postižení, určitého věku nebo určité sexuální orientace v porovnání s jinými osobami znevýhodněna, ledaže
   i) takové ustanovení, kritérium nebo praxe jsou objektivně odůvodněny legitimním cílem a prostředky k dosažení uvedeného cíle jsou přiměřené a nezbytné, nebo
   ii) v případě osob s určitým zdravotním postižením jsou zaměstnavatel nebo kterákoli osoba či organizace, na které se tato směrnice vztahuje, povinny podle vnitrostátních právních předpisů učinit vhodná opatření v souladu se zásadami uvedenými v článku 5 za účelem odstranění nevýhod vyplývajících z takového ustanovení, kritéria nebo praxe.“

6 Článek 3 odst. 1 a 3 téže směrnice stanoví:

„1. V rámci pravomocí svěřených Společenství se tato směrnice vztahuje na všechny osoby ve veřejném i soukromém sektoru, včetně veřejných subjektů, pokud jde o

[…]

c) podmínky zaměstnání a pracovní podmínky včetně podmínek propouštění a odměňování;

[…]

3. Tato směrnice se nevztahuje na platby jakéhokoli druhu poskytované státními systémy nebo podobnými systémy, včetně systémů státního sociálního zabezpečení a sociální ochrany.“

7 Článek 16 směrnice 2000/78 zní takto:

„Členské státy přijmou nezbytná opatření, aby:

a) byly zrušeny právní a správní předpisy odporující zásadě rovnosti [rovného zacházení];

b) byla nebo mohla být prohlášena za neplatná od samého počátku, nebo aby byla změněna ustanovení pracovních nebo kolektivních smluv, vnitřních řádů podniků a statutů svobodných povolání a organizací pracovníků a zaměstnavatelů, která odporují zásadě rovného zacházení.“

### *Německé právo*

8 Tarifvertrag zur sozialen Sicherung der Arbeitnehmer bei den Stationierungsstreitkräften im Gebiet der Bundesrepublik Deutschland (kolektivní smlouva o sociálním zabezpečení zaměstnanců ozbrojených sil umístěných na území Spolkové republiky Německo), ze dne 31. srpna 1971 (dále jen „TV SozSich“), byla uzavřena mezi Spolkovou republikou Německo a různými odborovými svazy s cílem upravit podmínky zaměstnanců ozbrojených sil umístěných na jejím území jménem států vysílajících tyto ozbrojené síly, mezi které náleží Spojeného království.

9 Ustanovení § 2 TV SozSich, nadepsané „Podmínky způsobilosti“, stanoví:

„Nárok na dávky stanovené touto kolektivní smlouvou mají zaměstnanci, kteří

1. jsou propuštěni z důvodu snížení počtu zaměstnanců
   a) vyplývajícího ze snížení počtu vojenských jednotek,
   b) vyplývajícího ze zrušení posádek nebo jednotek nebo jejich přemístění mimo okruh současného trvalého místa výkonu práce v důsledku rozhodnutí přijatého z vojenských důvodů nejvyšším služebním úřadem,

2. pokud v okamžiku propuštění
   a) pracují na plný úvazek po dobu minimálně jednoho roku,
   b) mohou podat důkaz o minimálně pěti odpracovaných letech ve smyslu § 8 [Tarifvertrag für die Arbeitnehmer bei den Stationierungsstreitkräften im Gebiet der Bundesrepublik Deutschland (kolektivní smlouva týkající se zaměstnanců ozbrojených sil umístěných na území Spolkové republiky Německo) ze dne 16. prosince 1966 (dále jen „TV AL II“)] nebo [Tarifvertrag für die bei den Dienststellen, Unternehmen und sonstigen Einrichtungen der alliierten Behörden und der alliierten Streitkräfte im Gebiet von Berlin beschäftigten Arbeitnehmer (kolektivní smlouva týkající se zaměstnanců služeb, podniků a jiných spojeneckých administrativních orgánů a spojeneckých ozbrojených sil v oblasti Berlína) ze dne 30. ledna 1968 (dále jen „TV B II“)] a dosáhli věku 40 let,
   c) během posledních pěti let měli trvalé bydliště v územní působnosti TV AL II nebo TV B II,
   d) nesplňují podmínky nároku na pobírání starobního důchodu nebo předčasného starobního důchodu v rámci zákonného systému důchodového pojištění, a

3. pokud jim nebylo nabídnuto žádné jiné přijatelné zaměstnání v rámci působnosti TV AL II […]“

10 Ustanovení § 4 TV SozSich, nadepsané „Dočasná doplňková podpora“, stanoví:

„1. Dočasná doplňková podpora je vyplácena:

a) jako doplněk odměny pobírané z jiného zaměstnání mimo ozbrojené síly umístěné na německém území,

b) jako doplněk k dávkám poskytovaným Bundesanstalt für Arbeit (Spolkový úřad práce, Německo) v případě nezaměstnanosti nebo profesního vzdělávání (podpora nebo sociální pomoc v nezaměstnanosti, výživné),

c) jako doplněk k nemocenským dávkám vypláceným ze zákonného systému nemocenského pojištění v důsledku nemoci nebo k dávkám v invaliditě vypláceným ze zákonného systému úrazového pojištění v případě pracovní neschopnosti vyplývající z pracovního úrazu.

[…]

3.

a) (1) Základem pro výpočet dočasné podpory vyplácené jako doplněk k odměně pobírané z jiného zaměstnání [odst. 1 písm. a)] je základní mzda upravená kolektivní smlouvou v § 16 bodu 1 písm. a) TV AL II, která náležela zaměstnanci k datu propuštění za celý kalendářní měsíc na základě běžné pracovní doby stanovené v jeho pracovní smlouvě (vzorec pro výpočet: běžná týdenní pracovní doba x 13: 3) […]

5.

a) Zaměstnanci, kteří k datu svého propuštění dosáhli

20 let služby (§ 8 TV AL II nebo TV B II) a věku 55 let, nebo

25 let služby (§ 8 TV AL II nebo TV B II) a věku 50 let,

mají nárok na dočasnou doplňkovou podporu podle odstavců 1 až 4 bez časového omezení.

[…]“

11 Ustanovení § 8 TV SozSich, nadepsané „Vyloučení platby a vrácení přeplatku dočasných doplňkových podpor a příspěvků na pojistné“, v odst. 1 písm. c) stanoví:

„Dočasná podpora a příspěvek na pojistné se nevyplácejí za období:

[…]

c) následující po měsíci, během něhož zaměstnanec splní podmínky nároku na pobírání předčasného starobního důchodu nebo invalidního důchodu na základě zákonného systému důchodového pojištění.“

## Spor v původním řízení a předběžná otázka

12 Surjit Singh Bedi, narozen v roce 1954, byl uznán jako osoba s těžkým zdravotním postižením, s mírou postižení ve výši 50 %.

13 Během roku 1978 začal pracovat v Německu pro ozbrojené síly Spojeného království jako civilní zaměstnanec a naposledy pracoval jako strážník na služebně v Münsteru (Německo). Na základě ustanovení jeho pracovní smlouvy se na jeho pracovní poměr vztahovaly kolektivní smlouvy zaměstnanců ozbrojených sil umístěných na německém území, mezi které náleží TV SozSich.

14 Surjit Singh Bedi byl propuštěn s účinností k 31. prosinci 2013 z důvodu uzavření služebny v Münsteru. Od 1. ledna 2014 pobíral dočasnou doplňkovou podporu stanovenou v § 4 TV SozSich (dále jen „dočasná doplňková podpora“). Tato podpora naposledy dosahovala výše 1 604,20 eura za měsíc.

15 Dne 1. března 2014 začal S. S. Bedi pracovat jako strážník u soukromé společnosti a od 1. dubna 2016 je u této společnosti zaměstnán na plný úvazek.

16 Dopisem ze dne 23. března 2015 Spolková republika Německo informovala S. S. Bediho o skutečnosti, že od 1. května 2015 splňuje podmínky nároku na pobírání předčasného starobního důchodu pro osoby s těžkým zdravotním postižením na základě zákonného systému důchodového pojištění, a že v důsledku toho jeho nárok na pobírání dočasné doplňkové podpory na základě § 8 odst. 1 písm. c) TV SozSich zanikne dne 30. dubna 2015. Výplata uvedené podpory byla k posledně uvedenému datu zastavena.

17 V případě S. S. Bediho by jeho předčasný starobní důchod pro osoby s těžkým zdravotním postižením dosahoval výše 909,50 eura měsíčně po zohlednění snížení ve výši 10,80 % za 36 kalendářních měsíců, během nichž by tento důchod pobíral předčasně. Horní hranice výše dalších odměn, které by mohl pobírat v souběhu s uvedeným starobním důchodem, aniž by se výše tohoto důchodu snížila, by dosahovala výše 450 eur za měsíc v případě plného starobního důchodu. Horní hranice výše odměny pobírané v souběhu s částečným starobním důchodem, která by byla v případě S. S. Bediho také možná, by dosahovala výše 2 310 eur v případě částečného důchodu ve výši jedné třetiny plného důchodu, výše 1 750 eur v případě částečného důchodu ve výši 50 % plného důchodu a výše 1 200 eur v případě částečného důchodu ve výši dvou třetin plného důchodu. V projednávané věci by S. S. Bedi mohl pobírat částečný důchod ve výši dvou třetin plného důchodu.

18 Surjit Singh Bedi podal žalobu u Arbeitsgericht Münster (pracovní soud v Münsteru, Německo) proti Spolkové republice Německo na jedné straně jakožto smluvní straně TV SozSich a na straně druhé na základě čl. 56 odst. 8 Dohody o dodatku k Dohodě ze dne 19. června 1951 uzavřené mezi stranami Severoatlantické smlouvy o statusu jejich ozbrojených sil, týkající se zahraničních ozbrojených sil umístěných ve Spolkové republice Německo, podepsané dne 3. srpna 1959 a pozměněné dne 21. října 1971, 18. května 1981 a 18. března 1993, jako osobě vykonávající práva Spojeného království. Surjit Singh Bedi navrhoval, aby tento soud určil povinnost, aby mu po 1. květnu 2015 byla i nadále vyplácena dočasná doplňková podpora. Rozsudkem doručeným dne 11. února 2016 Arbeitsgericht Münster (pracovní soud v Münsteru) žalobu S. S. Bediho zamítl.

19 Surjit Singh Bedi podal proti tomuto rozsudku odvolání u Landesarbeitsgericht Hamm (zemský pracovní soud v Hammu, Německo). Navrhoval, aby tento soud určil povinnost pokračovat ve výplatě dočasné doplňkové podpory, jakož i vyplatit tuto podporu za měsíc duben 2016 až prosinec 2016.

20 Předkládající soud se zamýšlí nad otázkou, zda § 8 odst. 1 písm. c) TV SozSich porušuje zákaz diskriminace z důvodu zdravotního postižení, uvedený v článcích 1 a 16 směrnice 2000/78, v situaci, kdy zaměstnanec splní podmínky vzniku nároku na předčasný starobní důchod pro osoby s těžkým zdravotním postižením na základě zákonného systému důchodového pojištění.

21 Podle judikatury Bundesarbeitsgericht (spolkový pracovní soud, Německo) nezakládá § 8 odst. 1 písm. c) TV SozSich žádnou přímou nebo nepřímou diskriminaci dotčených pracovníků. Toto ustanovení není, s přihlédnutím k podmínkám stanoveným pro nárok na pobírání předčasného starobního důchodu, založeno na zdravotním postižení a v každém případě je objektivně odůvodněno legitimním cílem, přičemž prostředky na jeho dosažení jsou přiměřené a nezbytné.

22 Nicméně podle předkládajícího soudu není diskriminace ve světle nedávné judikatury Soudního dvora a zejména rozsudku ze dne 6. prosince 2012, Odar (C-152/11, EU:C:2012:772), vyloučena.

23 Předkládající soud v této souvislosti zejména zdůrazňuje, že kritérium stanovené v § 8 odst. 1 písm. c) TV SozSich vychází ze vzniku nároku na předčasný starobní důchod. Vzhledem k tomu, že nezáleží na skutečném pobírání starobního důchodu, ale výlučně na nároku pracovníka na pobírání takového důchodu, má TV SozSich vždy pro pracovníky se zdravotním postižením ve vztahu k pracovníkům bez zdravotního postižení za následek zkrácení doby pobírání dočasné doplňkové podpory. Přitom

výchozí situace je pro obě tyto kategorie pracovníků totožná, protože byli zaměstnavatelem propuštěni a protože jim musí být z důvodu jejich vyššího věku a dlouhé doby trvání jejich pracovního poměru poskytována podpora tak, aby jim byla zachována důstojná životní úroveň, kterou jim nabízelo jejich zaměstnání a příjmy s ním spojené, až do doby, než budou pobírat starobní důchod na základě zákonného systému důchodového pojištění.

24 Skutečnost, že by se v kontextu dočasné doplňkové podpory jako kritérium zvolil nárok na předčasný starobní důchod pro osoby s těžkým zdravotním postižením, by vedla k ohrožení zvýhodnění poskytovaného přiznáním takového důchodu, jehož cílem je zohlednit obtíže a zvláštní rizika, kterým čelí pracovníci s těžkým zdravotním postižením. Jelikož kompenzuje znevýhodnění vyplývající výlučně z takového zdravotního postižení, nemůže být takové zvýhodnění podle předkládajícího soudu zohledněno v rámci srovnávání pracovníků se zdravotním postižením a pracovníků bez zdravotního postižení a jejich situace s ohledem na pobírání dočasné doplňkové podpory. Zákonodárcem stanovená kompenzace zvláštních obtíží, kterým čelí osoby s těžkým zdravotním postižením, by jinak měla účinky v jejich neprospěch.

25 Za těchto okolností se Landesarbeitsgericht Hamm (zemský pracovní soud v Hammu) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Je čl. 2 odst. 2 směrnice 2000/78 nutno vykládat v tom smyslu, že brání pravidlům kolektivní smlouvy, která stanoví, že pobírání dočasné doplňkové podpory poskytované s cílem zajistit důstojný příjem pracovníkům, kteří ztratili své zaměstnání, na základě základní mzdy stanovené kolektivní smlouvou až do okamžiku, kdy uvedení pracovníci dosáhnou hospodářského zajištění prostřednictvím nároku na důchod v rámci zákonného systému důchodového pojištění, skončí vznikem nároku na předčasný starobní důchod, a při jejichž použití se jako kritérium uplatní možnost pobírání předčasného starobního důchodu z důvodu postižení?“

## K předběžné otázce

26 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 2 odst. 2 směrnice 2000/78 musí být vykládán v tom smyslu, že brání ustanovením kolektivní smlouvy, která stanoví zastavení výplaty dočasné doplňkové podpory, poskytované s cílem zajistit důstojný příjem pracovníkovi, který ztratil zaměstnání až do okamžiku nabytí nároku na starobní důchod na základě zákonného systému důchodového pojištění v případě, že tento pracovník splní podmínky nároku na pobírání předčasného starobního důchodu pro osoby s těžkým zdravotním postižením na základě tohoto systému.

27 V projednávané věci se v případě TV SozSich jedná o kolektivní smlouvu uzavřenou mezi Spolkovou republikou Německo a různými odborovými svazy o sociálním zabezpečení zaměstnanců ozbrojených sil umístěných na německém území.

28 Na úvod je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora jak z názvu, tak z odůvodnění, tak i z obsahu a účelu směrnice 2000/78 vyplývá, že tato směrnice má za cíl vytvořit obecný rámec pro zajištění rovného zacházení „v zaměstnání a povolání“ pro každého, a to tím, že poskytuje účinnou ochranu před diskriminací na základě jednoho z důvodů uvedených v článku 1, k nimž patří i zdravotní postižení (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 18. června 2009, Hütter, C-88/08, EU:C:2009:381, bod 33, a ze dne 14. března 2018, Stollwitzer, C-482/16, EU:C:2018:180, bod 20).

29 Pro účely odpovědi na otázku položenou vnitrostátním soudem je třeba v první řadě zkoumat, zda taková ustanovení, jako jsou ustanovení TV SozSich týkající se dočasné doplňkové podpory, o nichž je tvrzeno, že jsou diskriminační, spadají do působnosti směrnice 2000/78.

30 V této souvislosti musí být tedy rozsah působnosti této směrnice chápán s ohledem na čl. 3 odst. 1 písm. c) a odst. 3 uvedené směrnice, vykládaný ve spojení s bodem 13 odůvodnění této směrnice tak, že do něj nespadají systémy sociálního zabezpečení a sociální ochrany, jejichž dávky nejsou považovány za odměnu ve smyslu přikládaném tomuto výrazu pro účely použití čl. 157 odst. 2 SFEU (rozsudky ze dne 6. prosince 2012, Dittrich a další, C-124/11, C-125/11 a C-143/11, EU:C:2012:771, bod 31, jakož i ze dne 2. června 2016, C, C-122/15, EU:C:2016:391, bod 20).

31 Je tudíž nutné určit, zda lze takovou dočasnou doplňkovou podporu, jako je podpora stanovená TV SozSich, považovat za odměnu ve smyslu článku 157 SFEU.

32 V souladu s čl. 157 odst. 2 SFEU se „odměnou“ rozumí obvyklá základní či minimální mzda nebo plat a veškeré ostatní odměny, jež zaměstnavatel přímo nebo nepřímo, v hotovosti nebo v naturáliích vyplácí zaměstnanci v souvislosti se zaměstnáním.

33 Z judikatury Soudního dvora vyplývá, že pojem „odměna“ ve smyslu čl. 157 odst. 2 SFEU musí být vykládán v širším smyslu. Zahrnuje zejména všechny odměny v hotovosti nebo v naturáliích, stávající či budoucí, za podmínky, že je zaměstnavatel vyplácí – byť nepřímo – zaměstnanci v souvislosti se zaměstnáním, ať již na základě pracovní smlouvy, legislativních ustanovení či dobrovolně. Kromě toho okolnost, že určité dávky jsou vyplaceny až po skončení pracovního poměru, nevylučuje, že tyto dávky mohou mít povahu odměny ve smyslu výše zmíněných ustanovení (rozsudky ze dne 6. prosince 2012, Dittrich a další, C-124/11, C-125/11 a C-143/11, EU:C:2012:771, bod 35, jakož i ze dne 2. června 2016, C-122/15, EU:C:2016:391, bod 21).

34 Soudní dvůr rovněž upřesnil, že mezi požitky kvalifikované jako „odměna“ náleží právě požitky placené zaměstnavatelem z důvodu existence pracovněprávních vztahů, jejichž předmětem je zajistit pracovníkům určitý zdroj příjmů, i když v určitých zvláštních případech nevykonávají žádnou činnost stanovenou v pracovní smlouvě. Mimoto nemůže být u takových dávek zpochybněno, že mají povahu odměny, pouze na základě skutečnosti, že tyto dávky odpovídají také důvodům sociální politiky (rozsudky ze dne 9. prosince 2004, Hlozek, C-19/02, EU:C:2004:779, bod 39 a ze dne 2. června 2016, C-122/15, EU:C:2016:391, bod 22).

35 Kromě toho, pokud jde o dávky přiznané zaměstnavatelem pracovníkovi v případě jeho propuštění, Soudní dvůr již konstatoval, že tyto dávky představují formu odložené odměny, na kterou má pracovník nárok z důvodu svého zaměstnání, ale která je mu vyplacena až v okamžiku skončení pracovního poměru s cílem usnadnit mu přizpůsobení se novým okolnostem vyplývajícím z této skutečnosti (rozsudky ze dne 17. května 1990, Barber, C-262/88, EU:C:1990:209, bod 13 a ze dne 9. prosince 2004, Hlozek, C-19/02, EU:C:2004:779, bod 37).

36 Mimoto podle ustálené judikatury platí, že pro účely posouzení, zda určitá dávka spadá do rozsahu působnosti článku 157 SFEU, může být jediným rozhodným kritériem kritérium vycházející z konstatování, že dávka byla zaměstnanci vyplacena na základě jeho pracovního poměru, který ho pojí s jeho bývalým zaměstnavatelem, tj. kritérium zaměstnání, vycházející ze samotného znění uvedeného ustanovení (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 6. prosince 2012, Dittrich a další, C-124/11, C-125/11 a C-143/11, EU:C:2012:771, bod 37, jakož i ze dne 24. listopadu 2016, Parris, C-443/15, EU:C:2016:897, bod 34).

37 V projednávané věci z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že cílem dočasné doplňkové podpory je umožnit starším dlouhodobě zaměstnaným pracovníkům, kteří byli platně propuštěni z ekonomického důvodu, aby mohli po skončení pracovního poměru pobírat dávku podpory. Cílem této podpory je zajistit jim živobytí, kompenzovat nevýhody vyplývající z nižší odměny vyplácené v rámci nového pracovního poměru nebo z jejich nezaměstnanosti. Cílem uvedené podpory je také motivace pracovníka, aby zůstal výdělečně činný tím, že vstoupí do nového pracovního poměru mimo sektor

ozbrojených sil umístěných v Německu. Tak je tomu zejména v případě, kdy pracovník v novém zaměstnání pobírá mzdu nižší, než je mzda, kterou pobíral v zaměstnání u uvedených ozbrojených sil, nebo dokonce i nižší, než je dávka v nezaměstnanosti.

38 Předkládající soud poukazuje na to, že dočasná doplňková podpora je zvláštní sociální dávkou financovanou z daňových příjmů, vyplácenou Spolkovou republikou Německo na základě jejích povinností vyplývajících z TV SozSich, mimo pracovní poměr, který existoval mezi pracovníkem a vysílajícím státem. Nicméně tento soud upřesňuje, že Spolková republika Německo vyplácí tuto podporu jménem států původu ozbrojených sil umístěných na německém území.

39 Za těchto podmínek musí být v projednávané věci uvedená podpora považována za poskytovanou S. S. Bedimu Spojeným královstvím jakožto zaměstnavatelem, jak uvádí Spolková republika Německo vykonávající v zastoupení práva Spojeného království v písemných vyjádřeních.

40 Mimoto, jelikož je dočasná doplňková podpora stanovena takovou kolektivní smlouvou, jako je TV SozSich, která se vztahuje pouze na zvláštní kategorii pracovníků, a sice zaměstnanců ozbrojených sil umístěných na německém území, řídí se tato podpora podmínkami pracovního poměru dohodnutými mezi pracovníkem, který pobírá uvedenou podporu, a zaměstnavatelem.

41 V tomto ohledu je uvedená podpora vypočtena na základě poslední vyplacené mzdy. Dočasná doplňková podpora se totiž poskytuje, jak uvádí předkládající soud, na základě základní mzdy, která náležela pracovníkovi k datu jeho propuštění v souladu s § 4 odst. 3 písm. a) bodem 1 TV SozSich.

42 Z toho vyplývá, že dočasná doplňková podpora představuje stávající požitek vyplácený v hotovosti zaměstnavatelem pracovníkovi z důvodu jeho zaměstnání. Představuje tudíž „odměnu“ ve smyslu čl. 157 odst. 2 SFEU. Tato odměna tudíž spadá do působnosti směrnice 2000/78.

43 V druhé řadě je třeba zkoumat, zda čl. 8 odst. 1 písm. c) TV SozSich zakládá diskriminaci z důvodu zdravotního postižení zakázanou směrnicí 2000/78.

44 V této souvislosti je třeba připomenout, že podle čl. 2 odst. 1 této směrnice se „zásadou rovného zacházení“ rozumí neexistence jakékoli přímé či nepřímé diskriminace na jakémkoli ze základů uvedených v článku 1 této směrnice, k nimž patří zejména zdravotní postižení.

45 Co se týče existence přímé diskriminace, podle čl. 2 odst. 2 písm. a) směrnice 2000/78 se touto diskriminací rozumí, pokud se s jednou osobou zachází méně příznivě, než se zachází s jinou osobou ve srovnatelné situaci na základě jednoho z důvodů uvedených v článku 1 této směrnice.

46 V projednávané věci z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že nárok na předčasný starobní důchod na základě německého zákonného systému důchodového pojištění mají jak pracovníci s těžkým zdravotním postižením, tak jiné kategorie osob.

47 Zastavení výplaty dočasné doplňkové podpory v situaci, kdy dotyčná osoba splňuje podmínky nároku na pobírání předčasného starobního důchodu nebo invalidního důchodu na základě zákonného systému důchodového pojištění podle § 8 odst. 1 písm. c) TV SozSich, se netýká výlučně pracovníků s těžkým zdravotním postižením.

48 Za těchto podmínek není možné vycházet z toho, že toto ustanovení zakládá rozdílné zacházení přímo založené na zdravotním postižení ve smyslu ustanovení článku 1 a čl. 2 odst. 2 písm. a) směrnice 2000/78, jelikož vychází z kritéria, které není neoddělitelně spjato se zdravotním postižením (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 11. dubna 2013, HK Danmark, C-335/11 a C-337/11, EU:C:2013:222, body 72 a 74, jakož i ze dne 18. ledna 2018, Ruiz Conejero, C-270/16, EU:C:2018:17, bod 37).

49 Co se týče existence nepřímé diskriminace, je třeba bez dalšího uvést, že čl. 2 odst. 2 písm. b) bod ii) směrnice 2000/78 není ve vztahu k okolnostem věci v původním řízení relevantní, neboť nebylo tvrzeno, že německé právní předpisy zavazují zaměstnavatele S. S. Bediho, osobu nebo organizaci, na kterou se použije tato směrnice, k přijetí vhodných opatření ve smyslu tohoto ustanovení, aby byla vyloučena znevýhodnění, která by mohla plynout z použití ustanovení TV SozSich, o níž jde ve věci v původním řízení.

50 Co se týče čl. 2 odst. 2 písm. b) bodu i) směrnice 2000/78, toto ustanovení stanoví, že nepřímou diskriminací se rozumí případ, kdy by v důsledku navenek neutrálního předpisu, kritéria nebo zvyklosti byla osoba určitého zdravotního postižení v porovnání s jinými osobami znevýhodněna, ledaže jsou takové ustanovení, kritérium nebo praxe objektivně odůvodněny legitimním cílem a prostředky k dosažení uvedeného cíle jsou přiměřené a nezbytné.

51 Předkládající soud v této souvislosti poukazuje na to, že pracovníkům s těžkým zdravotním postižením je předčasný starobní důchod na základě zákonného systému důchodového pojištění přiznán na základě roku narození, a z důvodu této skutečnosti obecně pobírají dočasnou doplňkovou podporu po dobu o jeden až tři roky kratší, než je doba, po kterou je podpora poskytována pracovníkům bez zdravotního postižení téhož věku před tím, než těmto posledně uvedeným pracovníkům vznikne nárok na předčasný starobní důchod pro dlouhodobě pojištěné osoby. V projednávané věci byla S. S. Bedimu dočasná doplňková podpora poskytována pouze do věku 60 let a 8 měsíců, přičemž pokud by neměl těžké zdravotní postižení, byla by mu poskytována do věku 63 let.

52 Z předkládacího rozhodnutí přitom vyplývá, že s ohledem na snížení výše předčasně pobíraného starobního důchodu, jakož i horní hranici dalších odměn, které pracovník může pobírat v souběhu s takovým důchodem, jsou celkové příjmy osoby se zdravotním postižením nacházející se v situaci S. S. Bediho nižší, než celkové příjmy osoby bez zdravotního postižení nacházející se v téže situaci, tvořené částkou dočasné doplňkové podpory, k níž by se připočítala odměna vyplácená v rámci nového pracovního poměru.

53 Za těchto podmínek je třeba konstatovat, že v takové věci, jako je věc v původním řízení, má § 8 odst. 1 písm. c) TV SozSich za následek, že příjmy osoby s těžkým zdravotním postižením za období, během něhož je jí poskytován předčasný starobní důchod, jsou nižší než příjmy pobírané osobou bez zdravotního postižení. Zdá se tedy, že pravidlo upravené v tomto ustanovení může zdravotně postižené pracovníky znevýhodnit a vést k nerovnému zacházení nepřímo založenému na zdravotním postižení ve smyslu čl. 2 odst. 2 písm. b) směrnice 2000/78.

54 Německá vláda a Spolková republika Německo vykonávající v zastoupení práva Spojeného království v této souvislosti nicméně tvrdí, že s ohledem na datum vzniku nároku na předčasný starobní důchod na základě zákonného důchodového pojištění se pracovníci s těžkým zdravotním postižením a pracovníci bez zdravotního postižení nacházejí, pokud jde o jejich potřebu dočasné doplňkové podpory, v objektivně odlišných výchozích situacích. Prvně uvedení ji totiž na rozdíl od druhých již nepotřebují.

55 Nicméně z judikatury Soudního dvora vyplývá, že zaměstnanci ve věkové skupině s blížícím se datem odchodu do důchodu se nacházejí v situaci srovnatelné se situací ostatních zaměstnanců dotčených propuštěním, jelikož jejich pracovní poměr se zaměstnavatelem je ukončen ze stejného důvodu a za stejných podmínek (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. prosince 2012, Odar, C-152/11, EU:C:2012:772, bod 61).

56 Výhoda poskytnutá těžce zdravotně postiženým zaměstnancům spočívající v nároku na odchod do důchodu dříve, než je věk stanovený pro zaměstnance bez postižení, je totiž ve srovnání s těmito zaměstnanci nestaví do zvláštní situace (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. prosince 2012, Odar, C-152/11, EU:C:2012:772, bod 62).

57 V projednávané věci se přitom použití § 8 odst. 1 písm. c) TV SozSich týká pracovníků ve věkové skupině s blížícím se datem odchodu do důchodu, kteří byli propuštěni. Pracovníci s těžkým zdravotním postižením se tudíž s ohledem na čl. 2 odst. 2 písm. b) směrnice 2000/78 nacházejí v situaci srovnatelné se situací pracovníků bez zdravotního postižení v téže věkové skupině.

58 V souladu s tímto ustanovením je tedy třeba přezkoumat, zda je rozdílné zacházení existující mezi těmito dvěma kategoriemi pracovníků objektivně a rozumně odůvodněno legitimním cílem, zda jsou prostředky využité k jeho dosažení přiměřené a zda nepřekračují meze toho, co je k dosažení sledovaného cíle nezbytné.

59 V tomto ohledu je třeba připomenout, že za současného stavu unijního práva mají členské státy, jakož i případně sociální partneři na vnitrostátní úrovni značný prostor pro uvážení při volbě nejen určitého cíle mezi jinými cíli v oblasti sociální politiky a politiky zaměstnanosti, ale i ve vymezení opatření k dosažení tohoto cíle (rozsudky ze dne 16. října 2007, Palacios de la Villa, C-411/05, EU:C:2007:604, bod 68, a ze dne 26. září 2013, Dansk Jurist- og Økonomforbund, C-546/11, EU:C:2013:603, bod 50).

60 Jak vyplývá z bodu 37 tohoto rozsudku, v projednávané věci je cílem ustanovení TV SozSich upravujících dočasnou doplňkovou podporu přinejmenším částečně kompenzovat ztráty příjmů z důvodu propuštění a usnadnit opětovné začlenění dotyčných osob na trh práce. V této souvislosti existence nároku na předčasný starobní důchod na základě zákonného systému důchodového pojištění zajišťuje dotyčné osobě příjem, s ohledem na nějž se zachování výplaty dočasné doplňkové podpory nemusí jevit jako nezbytné pro ochranu této osoby.

61 Je tedy třeba mít za to, že v takové věci, jako je věc v původním řízení, lze poskytnutí kompenzace do budoucna propuštěným zaměstnancům a podporu jejich opětovného pracovního začlenění s tím, že je zohledněna nutnost spravedlivého rozdělení omezených finančních prostředků, uznat za legitimní cíle ve smyslu čl. 2 odst. 2 písm. b) bod i) směrnice 2000/78 (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. prosince 2012, Odar, C-152/11, EU:C:2012:772, body 42 a 43).

62 Za těchto podmínek je třeba konstatovat, že tyto cíle musí být v zásadě považovány za cíle, které mohou „objektivně a rozumně“ odůvodnit rozdílné zacházení založené na zdravotním postižení.

63 Dále je však nutno ověřit, zda jsou prostředky použité k dosažení těchto cílů přiměřené a nezbytné a nepřekračují meze toho, co je k dosažení sledovaného cíle nezbytné.

64 Pokud jde o přiměřenost dotčených ustanovení TV SozSich, je nutné uvést, že zastavení výplaty dočasné doplňkové podpory pracovníkům pobírajícím předčasný starobní důchod se nejeví s ohledem na účel této podpory spočívající v poskytnutí doplňkové a dočasné podpory po skončení pracovního poměru, dobrovolně nabízené zaměstnavatelem z důvodu dřívějšího pracovního poměru až do okamžiku, kdy pracovník dosáhne ekonomické ochrany plynoucí z nároku na starobní důchod na základě zákonného systému důchodového pojištění, jako nepřiměřené.

65 Je tedy třeba mít za to, že takové ustanovení, jako je § 8 odst. 1 písm. c) TV SozSich, se nejeví jako zjevně nepřiměřené k dosažení takového legitimního cíle politiky zaměstnanosti, jako je cíl sledovaný německými sociálními partnery.

66 Pro účely posouzení, zda toto ustanovení překračuje meze toho, co je nezbytné k dosažení sledovaných cílů, je třeba na uvedené ustanovení nahlížet v kontextu, do něhož patří, a zohlednit újmu, která může vzniknout dotčeným osobám (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. prosince 2012, Odar, C-152/11, EU:C:2012:772, bod 65).

67 Pokud jde o kontext, do něhož patří § 8 odst. 1 písm. c) TV SozSich, německá vláda tvrdí, že sociální partneři nejsou, pokud jde o kolektivní smlouvy, povinni zvolit nejspravedlivější, nejrozumnější a nejpřiměřenější řešení. V souladu s článkem 28 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“) požívají výsady spojené s právem na kolektivní vyjednávání.

68 Podle judikatury Soudního dvora se povaha opatření přijatých prostřednictvím kolektivní smlouvy liší od povahy opatření přijatých členskými státy jednostranně prostřednictvím právních a správních předpisů v tom, že sociální partneři při výkonu základního práva na kolektivní vyjednávání zakotveného v článku 28 Listiny vymezili rovnováhu mezi jejich příslušnými zájmy (rozsudek ze dne 8. září 2011, Hennigs a Mai, C-297/10 a C-298/10, EU:C:2011:560, bod 66, jakož i citovaná judikatura).

69 Vztahují-li se na právo na kolektivní vyjednávání zakotvené v článku 28 Listiny ustanovení unijního práva, musí k jeho výkonu v rámci působnosti uvedeného práva docházet v souladu s tímto právem (rozsudek ze dne 8. září 2011, Hennigs a Mai, C-297/10 a C-298/10, EU:C:2011:560, bod 67, jakož i citovaná judikatura).

70 Pokud tedy sociální partneři přijmou opatření spadající do působnosti této směrnice, musí jednat v souladu s uvedenou směrnicí (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 8. září 2011, Hennigs a Mai, C-297/10 a C-298/10, EU:C:2011:560, bod 68, jakož i ze dne 12. prosince 2013, Hay, C-267/12, EU:C:2013:823, bod 27).

71 Kromě toho je třeba připomenout, že podle článku 16 směrnice 2000/78 členské státy přijmou nezbytná opatření, aby byla nebo mohla být prohlášena za neplatná od samého počátku nebo aby byla změněna ustanovení pracovních nebo kolektivních smluv, která odporují zásadě rovného zacházení.

72 Co se týče znevýhodnění, které může mít § 8 odst. 1 písm. c) TV SozSich za následek pro dotčené osoby, je třeba poznamenat, že podle předkládajícího soudu kritérium stanovené tímto ustanovením, co se týče zániku nároku na výplatu dočasné doplňkové podpory, vychází ze vzniku nároku na předčasný starobní důchod, přičemž není relevantní, zda dotčená osoba starobní důchod skutečně pobírá nebo o něj požádala. K zastavení výplaty dočasné doplňkové podpory tudíž dochází, jak poznamenala generální advokátka v bodu 52 svého stanoviska, automaticky.

73 Pracovník s těžkým zdravotním postižením se může zajisté nacházet v situaci, ve které z osobních důvodů považuje za vhodnější pobírat předčasný starobní důchod, i když použití § 8 odst. 1 písm. c) TV SozSich vede, jak vyplývá z bodu 52 tohoto rozsudku, v zásadě k tomu, že příjmy tohoto pracovníka nebudou, pokud splní podmínky pro pobírání takového starobního důchodu, stejné, jako příjmy pracovníka bez zdravotního postižení, který pobírá dočasnou doplňkovou podporu.

74 Nicméně jak uvedla generální advokátka v bodu 54 svého stanoviska, na rozdíl od pracovníka bez zdravotního postižení nemá pracovník s těžkým zdravotním postižením, i když si to přeje, možnost pokračovat v práci a pobírat vedle toho dočasnou doplňkovou podporu až do přiznání starobního důchodu, který není předčasný.

75 Je třeba dodat, že osoby s těžkým zdravotním postižením mají zvláštní potřeby spojené jak s ochranou, kterou si vyžaduje jejich stav, tak s nutností počítat s jeho případným zhoršením. Je tedy nutné zohlednit riziko, že osoby těžce zdravotně postižené čelí vysokým finančním potřebám spojeným s jejich postižením, které nelze snížit, nebo že se s postupujícím věkem tyto finanční potřeby zvýší (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. prosince 2012, Odar, C-152/11, EU:C:2012:772, bod 69).

76 Sociální partneři proto při sledování legitimních cílů, jimiž je poskytnutí kompenzace do budoucna propuštěným pracovníkům a podpora jejich opětovného pracovního začlenění, se zohledněním potřeby spravedlivého rozdělení omezených finančních prostředků, nezohlednili relevantní skutečnosti, které se týkají zejména pracovníků s těžkým zdravotním postižením.

77 Ustanovení § 8 odst. 1 písm. c) TV SozSich má tudíž za následek značné poškození zájmů pracovníků s těžkým zdravotním postižením a překračuje tedy to, co je nezbytné k dosažení cílů sociální politiky sledovaných německými sociálními partnery.

78 Rozdílné zacházení plynoucí z tohoto ustanovení TV SozSich nelze tedy odůvodnit na základě čl. 2 odst. 2 písm. b) bodu i) směrnice 2000/78.

79 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na položenou otázku odpovědět, že čl. 2 odst. 2 směrnice 2000/78 musí být vykládán v tom smyslu, že v takové věci, jako je věc v původním řízení, brání ustanovením kolektivní smlouvy, která stanoví zastavení výplaty dočasné doplňkové podpory, poskytované za účelem zaručení důstojného příjmu pracovníkovi, jenž ztratil své zaměstnání, a to až do okamžiku, kdy mu vznikne nárok na starobní důchod na základě zákonného systému důchodového pojištění, v případě, že tento pracovník splní podmínky nároku na pobírání předčasného starobního důchodu pro osoby s těžkým zdravotním postižením na základě tohoto systému.

## K nákladům řízení

80 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

**Článek 2 odst. 2 směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání musí být vykládán v tom smyslu, že v takové věci, jako je věc v původním řízení, brání ustanovením kolektivní smlouvy, která stanoví zastavení výplaty dočasné doplňkové podpory, poskytované za účelem zaručení důstojného příjmu pracovníkovi, jenž ztratil zaměstnání, a to až do okamžiku, kdy mu vznikne nárok na starobní důchod na základě zákonného systému důchodového pojištění, v případě, že tento pracovník splní podmínky nároku na pobírání předčasného starobního důchodu pro osoby s těžkým zdravotním postižením na základě tohoto systému.**

Podpisy.